

Lausuntoja kaupunginhallitukselle annettiin m. m. asioista, jotka koskivat: pallokenttien rakentamista Käpylän raviradan alueelle ¹⁾, Helsingin hautausmaapaikkakomitean anomusta hiekan ottamisesta kaupungin omistaman vesialueen pohjalta ²⁾, ruoanvastiketoiden suorittamista kansanpuistoissa ³⁾, urheilu- ja leikkikenttien luovuttamista luistinradoiksi ⁴⁾, Kaisaniemen itäisen kenttäalueen pensasväli-istutusten poistamista ⁵⁾, lasten leikkikentän rakentamista Kallion paloaseman viereen Castréninkadulle ⁶⁾, uuden uimalaitoksen rakentamista Uunisaarelle ⁷⁾ ja kunnallisten luistinratojen paikkojen määräämistä ⁸⁾.

Kiinteistötoimiston maatalousosasto antoi toiminnastaan v. 1933 seuraavan selostuksen:

Järjestely ja tehtävät. Maatalousosasto hoiti kuten ennenkin kiinteistölautakunnan ja sen maatalousjaoston alaisena ja kiinteistötoimiston osastona Helsingin pitäjässä ja Oulunkylän kunnassa olevat kaupungin varsinaiset maanviljelystilat sekä valvoi mainituissa kunnissa ja Haagan kauppalassa olevia erinäisiä vuokralle annettuja tiloja ja tiluksia. Sitä paitsi kuuluivat osaston hoitoon kaupungin ja Kulosaaren kunnassa olevat metsät, mikäli niitä ei ollut erikoisesti uskottu toisten kaupungin laitosten hoitoon. Osaksi kuului osaston tehtäviin myöskin sorakuoppien ja laitumien sekä kalastuksen ja jäidenoton valvonta.

Virkailijat. Osaston vakinaisina virkailijoina olivat edelleen kaupungin-agronoomi A. J. Tamminen, kaupunginagronoomin apulainen T. Toukomaa (Tötterman) ja metsänvartija A. Sireeni. Sopimuspalkkaisena virkailijana toimi edelleen metsänhoitaja E. A. Sammallahti.

Toimisto. Osaston toimintaa johti edelleenkin Pukinmäessä oleva toimisto, jossa virallinen vastaanottoaika oli kuten ennenkin klo 9—10. Toimistossa pidettiin pientä käteiskassaa, josta maksettiin m. m. kaikki palkat.

Maatilat. Uusia maatiloja tai tiluksia ei joutunut kertomusvuonna osaston hoitoon eikä mainittavia alueita siitä myöskään luovutettu. Ainoastaan teiden, katujen ja rautateiden rakentaminen sekä uudisviljelys aiheuttivat jonkun verran muutoksia pinta-aloissa. Tilojen ja tilusryhmien nimet ja peltoalat olivat seuraavat:

Tilan nimi.	Omassa viljelyksessä, ha.	Omallä väellä, ha.	Tilapäisesti vuokralle annettua, ha.	Varsinaisia vuokra-alueita, ha.	Yhteensä.
Tuomarinkylä	336.28	3.04	—	23.14	362.46
Pukinmäki	189.46	0.78	6.54	202.00	398.78
Tali	102.78	1.00	1.10	7.74	112.62
Oulunkylä	61.50	0.55	0.17	45.83	108.05
Kaarela	—	—	—	98.50	98.50
Korpas	—	—	—	16.40	16.40
Herttoniemi	—	—	—	210.30	210.30
Puodinkylä	—	—	—	82.47	82.47
Tuurholma	—	—	—	17.50	17.50
Viikinmäki	—	—	—	51.00	51.00
Yhteensä	690.02	5.37	7.81	754.88	1,458.08

¹⁾ Kiint.lautak. 6 p. helmik. 160 §. — ²⁾ S:n 10 p. toukok. 557 §. — ³⁾ S:n 13 p. maalisk. 289 §. — ⁴⁾ S:n 18 p. syysk. 925 §. — ⁵⁾ S:n 13 p. marrask. 1,137 §. — ⁶⁾ S:n 20 p. marrask. 1,160 §. — ⁷⁾ S:n 27 p. marrask. 1,191 §. — ⁸⁾ S:n 18 p. jouluk. 1,261 §.

Usein tapahtuvat aluesiirrot tekevät pinta-alojen tarkan määrittelyn vaikeaksi. Kertomusvuonna joutui osa Tuomarinkylän ja Oulunkylän pelloista maantie- ja rautatiealueeksi, Pukinmäessä luovutettiin vanhaa viljelysmaata peltovuokraajille ja Talissa muokattiin vanhaa laidunta peltomaaksi.

Viljelysjärjestelmät. Viljelysjärjestelmät pysyivät suurin piirtein entisellään. Omassa viljelyksessä olevien peltoalojen käyttö kesannoksi ja eri viljelyskasvien tuotantoon oli seuraava:

	Tuomarinkylä.		Pukinmäki.		Tali.		Oulunkylä.		Yhteensä.	
	ha.	%.	ha.	%.	ha.	%.	ha.	%.	ha.	%.
Kesantona	29.5	8.8	14.6	7.7	7.2	7.0	1.5	2.5	52.8	7.7
Rukiilla	23.6	7.0	13.2	7.0	11.8	11.5	4.6	7.5	53.2	7.7
Syysvehnällä	10.8	3.2	1.4	0.7	—	—	—	—	12.2	1.8
Kevätvehnällä	14.3	4.3	9.0	4.8	—	—	—	—	23.3	3.4
Ohralla	5.2	1.5	—	—	4.0	3.9	—	—	9.2	1.3
Kauralla	85.5	25.4	50.6	26.7	28.6	27.8	18.9	30.7	183.6	26.6
Perunalla	15.3	4.6	8.7	4.6	9.0	8.8	6.4	10.4	39.4	5.7
Lantulla	2.9	0.9	2.1	1.1	2.6	2.5	—	—	7.6	1.1
Rehujuurikkaalla	1.2	0.4	1.2	0.6	—	—	—	—	2.4	0.3
Rehukaalilla y. m. s.	0.5	0.2	0.4	0.2	—	—	—	—	0.9	0.1
Keittiökasveilla	—	—	1.1	0.6	—	—	—	—	1.1	0.2
Vihantarehulla	1.5	0.4	—	—	2.3	2.2	0.2	0.3	4.0	0.6
Heinällä	133.3	39.6	60.8	32.1	36.9	35.9	29.6	48.1	260.6	37.8
Siemenheinällä	2.5	0.7	4.0	2.1	—	—	—	—	6.5	0.9
Laitumena	10.2	3.0	22.4	11.8	0.4	0.4	0.3	0.5	33.3	4.8
Kaikkiaan	336.3	100.0	189.5	100.0	102.8	100.0	61.5	100.0	690.1	100.0

Lannoitus. Eri lannoittimien käyttö oli seuraava:

Tilan nimi.	Karjanlantaa, kuormaa.	Kaupunkilantaa, kuormaa.	Turpeita ja multaa, kuormaa.	Salprietaria, kg.	Ammoniumsulfaattia, kg.	Superfosfaattia, kg.	Kalisuolaa, 40 %, kg.
Tuomarinkylä	1,700	880	1,935	2,000	11,000	20,000	6,500
Pukinmäki ..	1,375	—	816	2,300	8,000	15,600	3,700
Tali	495	1,350	—	500	4,000	10,000	2,800
Oulunkylä ..	140	343	60	—	1,000	5,300	1,500
Yhteensä	3,710	2,573	2,811	4,800	24,000	50,900	14,500

Luonnollista lantaa käytettiin n. 2,000 kuormaa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Suurin osa kaupunkilannasta ostettiin puhtaanapitolaitokselta; lisäksi tuotiin lantaa myöskin Käpylästä Oulunkylään ja Karjakeskuskunnan teurastamosta Tuomarinkylään.

Apulannoissa annettiin kasviravintoaineina pelloille hehtaaria kohden N 8.0 kg, P₂O₅ 14.7 kg ja K₂O 8.4 kg. Typpilannoitteita käytettiin hiukan enemmän kuin edellisenä vuonna, mutta superfosfaatin käyttö väheni n. 10,000 kg edellisestä vuodesta ja kalisuolan 2,000 kg.

Perusparannukset. Tuomarinkylässä risuriukusalojitettiin n. 1.7 ha ja Talissa n. 2.0 ha. Talin kesantolohkolta poistettiin osaksi räjäyttämällä melkoinen määrä kiviä ja suoritettiin edelleen pensastumaan päässeiden ojien ja pientareiden puhdistusta.

Kylvöt. Kylvömäärät olivat seuraavat:

	Tuomarin- kylässä, kg.	Pukin- mäessä, kg.	Talissa, kg.	Oulun- kylässä, kg.	Yhteensä, kg.
Ruista	1,960	2,275	1,350	710	6,295
Syysvehnää	3,680	675	—	—	4,355
Kevätvehnää	4,185	2,450	—	—	6,635
Ohraa	1,199	—	767	—	1,966
Kauraa	18,430	10,665	6,400	4,986	40,481
Vikkeriä	644	546	438	25	1,653
Perunaa	31,960	15,776	16,864	14,892	79,492
Heinänsiementä	1,166	691	487	172	2,516
Lanttua	75	43	17	—	135

Hehtaaria kohden kylvettiin ruista 140 kg, syysvehnää 180 kg, kevätvehnää 240 kg, ohraa 210 kg, kauraa 220 kg, perunaa 2,050 kg ja heinänsiementä 34 kg.

Kasvilaaduista käytettiin seuraavia lajeja: ruis: vanha kanta, alkuaan Petkus; syysvehnä: Varma ja pieni osa Sukkula II; kevätvehnä: osaksi Aurora ja Tammiston valio 02103; ohra: Binder ja Tammiston valio 01554; kaura: Esa; peruna: aikaisemmin joutuviista laaduista Withe Shill ja Arran Comrade, myöhemmistä Tinvald Perfection, Majestic, Preussen ja Rosafolia. Parhaimman sadon antoi Rosafolia; Preussen hävitettiin syksyllä mosaikkitaudin tähden.

Sadot. Tärkeimpien viljelyskasvien sadot olivat seuraavat:

	Tuomarin- kylässä.	Pukin- mäessä.	Talissa.	Oulun- kylässä.	Kaikkilla tiloilla.
Kaikkiaan, kg.					
Ruista	62,000	28,630	24,830	10,500	125,960
Syysvehnää	39,830	3,500	—	—	43,330
Kevätvehnää	15,420	13,425	—	—	28,845
Ohraa	10,570	—	6,520	—	17,090
Kauraa	209,385	93,750	39,800	31,700	374,635
Heinää	321,000	143,100	94,875	98,075	657,050
Perunoita	258,400	151,640	178,840	85,408	674,288
Lanttuja	78,000	80,400	96,600	—	255,000
Rehujuurikkaita	27,600	27,300	—	—	54,900

Hehtaaria kohden, kg.

Ruista	2,627	2,169	2,106	2,283	2,368
Syysvehnää	3,688	2,500	—	—	3,552
Kevätvehnää	1,082	1,485	—	—	1,239
Ohraa	2,025	—	1,634	—	1,856
Kauraa	2,448	1,854	1,392	1,674	2,040
Heinää	2,408	2,354	2,570	3,311	2,521
Perunoita	16,911	17,430	19,871	13,450	17,144
Lanttuja	26,897	38,286	37,154	—	33,553
Rehujuurikkaita	23,000	23,739	—	—	23,362

Edellä mainitun lisäksi korjattiin timoteinsiemeniä 1,972 kg, vihanta-rehua 30,000 kg, ruohoa ja odelmaa n. 60,000 kg, rehuporkkanoita 22.5 hl, lantunsiemeniä 15 kg sekä pahnoja n. 500,000 kg.

Sadon laatu oli hyvä, jopa erinomainenkin. Sadon suuruudessa kiinnittää huomiota Tuomarinkylän erinomainen syysvehnäsato samoin kuin hyvä kaurasato, joka korjattiin 85.5 ha:lta. Heinän hehtaarisato oli huono. Myöskään siemeneksi tarkoitettu syysvehnä ei itänyt niin hyvin kuin tavallisesti.

Talvi oli syysviljan talvehtimiselle edullinen. Kevät oli aikainen ja kylvöt aloitettiin jo toukokuun 4 p:n paikkeilla eli noin viikkoa aikaisemmin kuin edellisenä vuonna. Kylvöaika oli työn joutumiselle edullinen. Alkukesä oli kuitenkin harvinaisen kuiva ja siitä kärsi varsinkin heinä, joka ei saanut kasvuaikanaan kunnollista sadetta. Samoin kärsivät kuivuudesta kevätvehnän ja ohran aikaisemmat laadut, joita myöhemmät sateet eivät enää hyödyttäneet. Myöskin juurikasvien kasvua kuivuus haittasi melkoisesti. Syysviljalle kesä oli edullinen.

Alkukesän kuivuuden tähden maakirput tekivät suurta tuhoa juurikasveille ja rehukaalille. Lanttu kylvettiin Tuomarinkylässä kahdesti, mikä on sangen harvinaista ja rehukaalit epäonnistuivat kokonaan sekä Tuomarinkylässä että Pukinmäessä. Sinappikuoriaisia oli vähän eikä juuri muitakaan tuholaasia esiintynyt. Kasvitaudeista oli huomattavin jo aikaisemmin mainittu mosaiikkitauti Preussen perunassa.

Sopimusviljelykset. Kuten ennenkin viljeltiin tiloilla viljaa Keskusosuusliike Hankkijan laskuun n. s. sopimusviljana. Sopimusviljoista saatiin seuraavat hinnat: Auroravehnästä 3: 03 markkaa, Pikavehnästä 3: 05 markkaa, Louhiohrasta 2: 25 markkaa ja Esakaurasta 1: 56 markkaa kg:lta. Hinnottelussa noudatettiin kertomusvuonna ensi kerran sitä tapaa, että alimmat vaatimukset ylittävästä tavarasta maksettiin lisämaksua. Mainittuna vuonna saatiin lisämaksu kaikista muista lajeista paitsi Louhiohrasta, m.m. Esakaurasta 11 penniä kg:lta.

Työväki. Vakinaisen työväen lukumäärä¹⁾ oli kertomusvuoden alussa ja lopussa seuraava:

Tilan nimi.	Työnjohtajia.		Muonamiehiä.		Naispalvelijoita.		Yhteensä.	
	1/1.	1/12.	1/1.	1/12.	1/1.	1/12.	1/1.	1/12.
Tuomarinkylä	3	3	22	21	1	1	26	25
Pukinmäki	3	3	14	14	3	3	20	20
Tali	1	1	8	8	—	—	9	9
Oulunkylä	1	1	5	5	—	—	6	6
Metsä	1	1	—	—	—	—	1	1
Yhteensä	9	9	49	48	4	4	62	61

Vakinaisen väen lisäksi pidettiin tarpeen mukaan päivätyöntekijöitä. Kokonaispalkkasumma oli luontoisetuineen 1,066,838: 75 markkaa. Kertomusvuonna oli palkkamenoja 89,354: 60 markkaa vähemmän kuin edellisenä vuonna, johtuen maataloustöille suotuisasta vuodesta. Muunnettuna miehen työpäiväpalkkana maksettiin 37: 17 markkaa, jolloin naisen ja lapsen työpäivä laskettiin $\frac{2}{3}$:ksi miehen päivästä.

Tavalliselle muonamiehelle maksettiin seuraava vuosipalkka: rahaa 3,500—4,000 markkaa, rukiita 840 kg, kauroja 200 kg, perunoita 15 hl,

¹⁾ Tähän ei ole luettu sääntöpalikkaista metsätyönjohtajaa.

maitoa 3—4 litraa päivässä, halkoja 6 syltä, käyttöoikeus 3—6 a:n suuruiseen perunamaahan sekä keittiön ja huoneen käsittävään huoneistoon valoineen.

Päivätyöntekijäin tavallisin palkka oli miesten 28 markkaa kesällä ja 24 markkaa talvella, naisten vastaavasti 18 markkaa ja 15 markkaa.

Työpäivän pituus oli sama kuin ennenkin, keskimäärin 9 tuntia, 5 kuu-kautena kesällä 10 tuntia, keskitalvella 8 tuntia.

Suoritettujen työpäivien lukumäärä, lukuunottamatta urakka- ja työn-johtotöitä, ilmenee seuraavasta:

Tilan nimi.	Miehen työpäiviä yhteensä.	Naisen ja lapsen työpäiviä yhteensä.	Kaikki työpäivät miehen työpäiviksi muunnettuna.	
			Kaikkiaan.	Ha:a kohden.
Tuomarinkylä	8,517.5	3,685.5	10,974.5	32.6
Pukinmäki ..	6,582.0	2,148.0	8,014.0	42.3
Tali	3,558.0	827.5	4,109.5	40.0
Oulunkylä ..	2,348.5	377.5	2,600.0	42.3
Yhteensä	21,006.0	7,038.5	25,698.0	37.2

Urakkatöitä suoritettiin kertomusvuonna enemmän kuin ennen.

Hevosia oli vuoden alussa 64 ja vuoden lopussa 60. Eri tilojen kesken hevoset jakautuivat seuraavasti:

Tilan nimi.	Tammikuun 1 p:nä.		Joulukuun 31 p:nä.	
	Kaikkiaan.	100 ha:n peltoalaa kohden.	Kaikkiaan.	100 ha:n peltoalaa kohden.
Tuomarinkylä	28	8.2	¹⁾ 26	7.7
Pukinmäki ..	17	8.6	16	8.9
Tali	11	11.3	10	9.7
Oulunkylä ..	8	12.8	8	13.0
Yhteensä	64	9.2	60	8.1

Hevospäivätöitä tehtiin kaikkiaan sekä keskimäärin hevosta ja viljelys-hehtaaria kohden seuraavasti:

Tilan nimi.	Päiviä yhteensä.	Hevosta kohden.	Vilj. ha:a kohden.
Tuomarinkylä	5,593	207	16.6
Pukinmäki	3,387	205	17.9
Tali	2,223	201	21.6
Oulunkylä	1,591	199	25.9
Yhteensä	12,794	203	18.5

Hevosten käyttö pieneni hiukan edellisestä vuodesta suotuisan kesän ja lyhyen rekikelin johdosta, mutta oli edelleen voimaperäisempää kuin maasamme yleensä. Hevostyöpäivän kustannus laskettiin kertomusvuonna 24: 70 markaksi, ollen noin markkaa huokeampi kuin edellisenä vuonna.

Karjatalous. Karjaa oli edelleenkin vain Pukinmäessä ja Tuomarinkylässä.

Karjan lukumäärä, rehunkäyttö ja tuotanto olivat tarkastusvuonna 1932—33 keskimäärin seuraavat:

¹⁾ Näistä 2 nuorta.

Tila.	Lehmä- luku.	Rehuyksi- köitä.	Maitoa, kg.	Rasva- %.	Rasvaa, kg.
Tuomarinkylä:					
Koko karja	35.6	2,469	2,965	4.24	126.7
Säännölliset	22	2,658	3,198	4.21	135.7
Pukinmäki:					
Koko karja	48.4	2,770	3,346	3.90	130.4
Säännölliset	28	2,911	3,654	3.90	142.4

Muutamia Pukinmäen lehmistä siirrettiin välistä Tuomarinkylään, joten säännöllisesti lypsävien lehmien luku vaihteli siirron mukaan mainituilla tiloilla.

Eri rehulajien käyttö oli kokonaismäärään verraten prosenteissa seuraava:

Rehulaji.	Tuomarinkylässä.	Pukinmäessä.
Ostoväkirehua	14.6	9.7
Kotoista väkirehua	7.1	8.0
Heiniä	20.0	18.3
Olkia	4.3	8.2
Juurikasveja	20.8	14.8
Muuta tuoretta	1.9	8.3
Laidunta	31.3	32.7
Yhteensä	100.0	100.0

Ruokintatavassa pyrittiin edelleen vähentämään väkirehujen käyttöä ja lisäämään laitumia.

Vuoden viimeisenä päivänä oli eläimiä:

Tilan nimi.	Sonneja.	Lehmiä.	Hiehoja, astutettuja.	nuoria.	Vasikoita.	Kaik- kiaän.
Tuomarinkylä ..	2	26	2	—	4	34
Pukinmäki	3	47	5	5	2	62
Yhteensä	5	73	7	5	6	96

Kumpaisellakin tilalla oli yksi nuori sonni kasvamassa. Kertomusvuonna pienennettiin melkoisesti karjan lukua. Tarttuvia tauteja ei esiintynyt.

Maito. Maidon käyttö oli seuraava:

Käytetty.	Tuomarinkylässä.		Pukinmäessä.		Yhteensä.	
	Litraa.	%.	Litraa.	%.	Litraa.	%.
Vasikoille	1,809	1.9	4,447	2.6	6,256	2.4
Muonaan	19,581	20.4	32,174	19.0	51,755	19.5
Eläkkeisiin	—	—	1,095	0.7	1,095	0.4
Käteismyyntiin .	4,810	5.0	26,849	15.8	31,659	11.9
Tinkimaitona ..	56,404	58.7	46,569	27.4	102,973	38.7
Tukkumyyntiin .	13,035	13.6	57,846	34.1	70,881	26.7
Mittatappio	380	0.4	714	0.4	1,094	0.4
Yhteensä	96,019	100.0	169,694	100.0	265,713	100.0

Tinkimaitoa ei kertomusvuonna myyty niin paljon kuin edellisellä vuonna, mutta käteismyynti oli hiukan suurempi kuin ennen. Maidon hinta

oli edelleen halpa ja laskikin; keskimääräinen hinnan lasku oli 8 penniä litralta.

Laskelmien mukaan on karjatalous maksanut, korkoja ja kuoletuksia lukuunottamatta:

	Tuomarinkylässä, penniä kg:lta.	Pukimäessä, penniä kg:lta.
Heinistä	40	52
Oljista	25	25—32
Juurikasveista	11	14
Perunoista	17	—
Naateista	—	11

Rehun korvaushinnaksi tuli Pukimäessä 96 penniä rehuyksikköä kohden ja Tuomarinkylässä 78 penniä.

Sikala. Vuoden sikakanta ilmenee seuraavista luvuista:

	Tammik. 1 p:nä.	Synty- neitä.	Ostettu- ja.	Siirret- tyjä.	Myytyjä.	Kuollei- ta.	Siirret- tyjä.	Jouluk. 31 p:nä
Karjuja	1	—	1	—	—	—	—	2
Emakoita	30	—	—	3	5	1	—	27
Nuoria sikoja ..	23	—	—	73	61	—	3	32
Porsaita	83	486	—	—	356	73	73	67
Yhteensä	137	486	1	76	422	74	76	128

Emakkoa kohden syntyi vuoden aikana keskimäärin 17,2 porsasta. Sika-talous antoi kertomusvuonna hyvin tyydyttävän tuloksen.

Tuotteiden myynti. Suurin osa tuotteista myytiin, kuten edellisenäkin vuonna, kaupungin laitoksille.

Irtaimiston kirjanpitoarvot olivat joulukuun 31 p:nä 1933 seuraavat:

	Kaikkiaan, Smk.	Viljeltyä ha:a kohden, Smk.		Kaikkiaan, Smk.	Viljeltyä ha:a kohden, Smk.
Toimisto	18,100: —	—: —	Tali	116,085: —	1,129: 45
Tuomarinkylä	271,910: —	808: 58	Oulunkylä ..	49,620: —	806: 83
Pukimäki	242,530: —	1,280: 11	Metsätalous .	2,040: —	—: —
Yhteensä	700,285: —				985: 69

Vuoden aikana ostettiin irtaimistoa 59,810: 50 markalla. Irtaimiston arvo lisääntyi kaikkiaan kertomusvuonna 167,001: 05 markkaa. Vähennys oli 234,206: 05 markkaa, josta poistoja 65,625 markkaa.

Varastot. Vuoden viimeisenä päivänä suoritettun inventoimisen mukaan varastojen arvo oli seuraava:

	Smk.		Smk.
Viljan, rehun, juurikas- vien, perunoiden	656,078: —	Rautatavaran	6,831: 75
Elojen	460,570: —	Nahkan	1,160: —
Väkirehun	36,302: 40	Öljyn, rasvojen	2,087: —
Puutavaran	36,565: 50	Rakennustarvikkeiden	1,588: 25
		Sekalaisten tavaroiden	61,048: —
		Yhteensä	1,262,230: 90

Tärkeimpien tavaralaatujen inventoimishinnat olivat: vehnän 2: 70—2: 75, rukiin 2: —, kauran 1: 30, ohran 1: 60, heinän —: 70, kevätiljanolkien —: 35 ja perunoiden —: 40 markkaa kg:ita.

Menot ja tulot. Kameraalisen kirjanpidon mukaan menot olivat seuraavat:

Menoerä.	Määräraha talousarvion mukaan, Smk.	Kustannukset kirjojen mukaan, Smk.
Sääntöpalkkaiset virat	151,970: —	151,970: —
Metsänhoitajan palkkaus	20,000: —	11,543: 50
Konttorikustannukset: lämpö, valaistus, siivoaminen	4,300: —	3,365: 50
Tilapäistä työvoimaa	1,065,000: —	1,006,838: 75
Pahtaanapito (nuohous)	3,000: —	2,979: 50
Kaluston hankinta	87,000: —	59,810: 50
» kunnossapito	65,000: —	64,627: 10
Tarverahat	11,000: —	7,761: 65
Lääkkeet ja sairaanhoito, eläinten ..	6,000: —	2,336: 80
Tallit	220,000: —	217,019: 10
Navetta ja sikala	380,000: —	376,858: 65
Maanviljelys	370,000: —	403,431: 95
Verot ja vakuutukset	140,000: —	156,559: 45
Rakennukset	100,000: —	116,713: 55
Korot kaupunginkassaan	150,000: —	105,704: 75
Yhteensä	2,773,270: —	1) 2,687,520: 75

Tuloja, jotka arvioitiin 2,809,993 markaksi, kertyi 3,366,384: 26 markkaa. Maatalousosaston ylijäämä oli siis 678,863: 51 markkaa. Jos menoista jätetään pois kaupunginkassaan menevät korot 105,704: 75 markkaa, oli ylijäämä 784,568: 26 markkaa. Tulos oli erittäin hyvä.

Voitto- ja tappioli osoittaa seuraavat numerot:

Tili.	Voitto, Smk.	Tappio, Smk.
Sato	301,763: 05	
Maanviljelys	382,643: 70	
Rakennukset	26,930: 21	
Sikala	23,884: 05	
Maanvuokra	224,358: 41	
Puutarha		11,199: 55
Navetta		86,703: 55
Kalusto		72,645: 50
Metsä		61,600: 50
Kaluston kunnossapito		115,771: 80
Nettovoitto		611,658: 52
Yhteensä	959,579: 42	959,579: 42

Jos edellä esitettyyn voittoon lisätään kaupunginkassaan maksetut korot 105,704: 75 markkaa ja viranhaltijain palkanpidätys 8,280 markkaa, oli kaupungin saama hyvitys maataloilta 725,643: 27 markkaa, mikä vastaa 4 %:n mukaan 18,141,081: 75 markan suuruisen pääoman korkoa. Ilman

1) Viranhaltijain palkat on merkitty vähentämättöminä. Kaupunginvaltuuston määräämä vähennys oli v. 1933 8,280 markkaa.

metsiä oli maatilojen voitto 673,259: 02 markkaa ja korkoja huomioimatta 778,963: 77 markkaa. Rasiutsettoman maatalouden tuottama voitto ilman metsiä, mutta vuokratulot mukaan ottaen, oli 920,522: 22 markkaa, tehden viljelyshehtaaria kohden 631: 32 markkaa.

Rahatoimiston hoitamasta kirjanpidosta eivät itsenäisen maatalouden ja vuokralleannon tulokset käy tarkasti selville, mutta voi kuitenkin todeta, että vuokratalous tuotti kertomusvuonna huonommin kuin oma maatalous.

Kaupungeedeetin antama toimintakertomus v:lta 1933 oli seuraavan sisältöinen:

Maanmittaus- ja kartastotöiden osaston henkilökuntaan kuuluivat kertomusvuonna kaupungeedeetti, avustava kaupungeedeetti, insinööri, ylimääräinen insinööri, kaksi vaakitsijaa, kolme vakinaista ja yksi ylimääräinen piirtäjä sekä vahtimestari. Piirtäjistä yksi toimi kanslia-apulaisena ja arkistonhoitajana,

V. 1933 suoritettiin osastolla seuraavat määrät kiinteistötoimiston johtosäännön 24 §:ssä mainittuja tehtäviä: 86 tonttimittausta, joista 11 joulukuussa; tonttimittauksista suoritettiin 5 kiinteistötoimiston asiamiehen ja rakennustoimiston talorakennusosaston tilauksista kaupungin omaa tarvetta varten; 24 kivijalantarkastusta; sekä 5 rajanselvitystoimitusta. Lisäksi valmistettiin 38 tonttikartan jäljennöstä, joista 2 kaupungille; 245 tonttikirjan otetta, joista 10 kaupungille; sekä 103 vuokra-alueiden karttajäljennöstä, niistä 78 kiinteistötoimistolle, ja 4 tonttijakosuunnitelmaa niihin kuuluvine korttelipiirroksineen.

Osaston muusta toiminnasta mainittakoon seuraavat työt: Kaisaniemen puisto sekä yliopiston kasvitieteellinen puutarha kartoitettiin ja vaakittiin; samoin kartoitettiin Sinebrychoffin ja Hietalahden sulkutelakka ja konepaja osakeyhtiön alueet; suoritettiin Puodinkylän kartanon karttojen tarkistussmittauksia sijoittamalla alueelle 2 kolmio- ja 25 ketjupistettä sekä edestakaisin mitaten 5,890 m ketjua; Käpylän ja Kumpulan kaikki korttelit sekä Toukolan korttelit n:ot 902—912 vaakittiin ja kartoitettiin. I ja II kaupunginosassa määriteltiin kolmioketjun avulla kaikkien korttelien ja tonttien rajat sekä puolet kaikkien III, IV ja V kaupunginosassa olevien korttelien ja tonttien rajoista. Sisätöinä laskettiin m. m. kaikki Sinebrychoffin alueen, Hietalahden telakka-alueen ja Puodinkylän tilan pisteet. Kaisaniemestä ja Sinebrychoffin alueesta piirrettiin kartat suhteessa 1 : 500; samoin piirrettiin Puodinkylän, Herttoniemen, Kivinokan, Kulosaaren, Mustikkamaan ja Tuurholman alueet käsittävä kartta suhteessa 1 : 2000. Kumpulan ja Toukolan kortteleista laadittiin korkeuskartat suhteessa 1 : 500.

Kaupungeedeetti antoi 17 lausuntoa kaupungin eri virastoille, osallistui 531:een kolmivuotiskatselmukseen sekä oli kaupungin edustajana Marjaniemen uuden tien rajankäyntitoimituksessa sekä Degerön kylän vesialueen ulkorajojen määrittelyssä ja isojakotoimituksessa.

Kunnallisten työväenasuntojen hoidosta v. 1933 annettu kertomus sisälsi seuraavaa:

Asuntojen lukumäärä pysyi kertomusvuonna muuttumattomana, mutta vuokrat laskivat jonkun verran. Niinpä kiinteistölautakunta joulukuun

19 p:nä 1932 päätti alentaa Karstulantien ja Sammatintien asuntoryhmien vuokrat 25 markkaa huoneistoa kohden helmikuun 1 p:stä 1933 lukien sekä tammikuun 30 p:nä 1933 Mäkelänskadun talon n:o 37—41 vuokrat 50 markkaa huoneistoa kohden ja Karstulantien ja Sammatintien asuntoryhmien yhden huoneen huoneistojen vuokrat 25 markkaa ja huoneen ja keittiön huoneistojen vuokrat 75 markkaa samoin helmikuun 1 p:stä 1933 lukien.

Seuraavasta yhdistelmästä ilmenee kunnallisten työväenasuntojen huoneistojen ja huoneiden sekä niissä asuneiden henkilöiden lukumäärä v:n 1933 lopussa:

Asuntoryhmä.	Huoneis- toja.	Huoneita.	Niissä asuvia henkilöitä kaikkiaan.	huonetta kohden.
Hietaniemenkadun ..	66	77	225	2.9
Kirstinkadun	39	42	154	3.7
Somerontien	155	160	545	3.4
Kangasalan tien	239	240	850	3.5
Karstulantien	334	502	1,378	2.7
Sammatintien	48	72	212	2.9
Mäkelänskadun	87	174	458	2.6
Kaikki asunnot	968	1,267	3,822	3.0

Vastaava asukasluku v. 1932 oli 3,854 ja 3.0.

Menot ja tulot. Kertomusvuoden menosääntöön kunnallisia työväenasuntoja varten merkityt määrärahat ja niiden käyttö ilmenee seuraavista numeroista:

Menoerä.	Määräraha talousarvion mukaan, Smk.	Kustannukset tilien mukaan, Smk.
Palkkaukset ¹⁾	²⁾ 160,935: —	160,935: —
Vuokra	81,620: —	81,620: —
Lämpö	5,308: —	5,142: 65
Valaistus	39,440: —	32,353: 80
Siivoaminen	2,000: —	1,090: 45
Vedenkulutus	144,000: —	139,268: 45
Puhtaanapito	152,000: —	134,095: 85
Kaluston kunnossapito	3,800: —	319: 25
Palovakuutukset	2,924: —	—: —
Kasvatustoiminta	10,000: —	6,641: 20
Korjaukset	150,000: —	149,874: 45
Yhteensä	752,027: —	³⁾ 711,341: 10

Eri asuntoryhmien kesken kustannukset jakautuivat seuraavasti:

Asuntoryhmä.	Smk.	Asuntoryhmä.	Smk.
Hietaniemenkadun	61,426: 65	Karstulantien	206,407: 90
Kirstinkadun	26,974: 10	Sammatintien	27,547: 55
Somerontien	77,840: 65	Mäkelänskadun	142,544: 60
Kangasalan tien	106,072: 30	Yhteensä	648,813: 75

¹⁾ V:n 1930 saakka isännöitsijän palkka vietiin kirjoihin kunnallisten työväenasuntojen kustannuksena, mutta v:sta 1931 alkaen sen laatuiset yhteiset hallintokustannukset merkitään kiinteistötoimiston tilille eivätkä sisälly tähän yhdistelmään; viranhaltijain palkat ovat tässä lasketut vähentämättöminä; vähennys oli kertomusvuonna 5,450: 40 markkaa. — ²⁾ Tähän sisältyy vuoden varrella myönnetty 1,920 markan suuruinen lisämääräraha. — ³⁾ Kerhotoiminnan ja lastenseimen menot mukaanluettuina.

Kunnallisten työväenasuntojen kustannuksiksi lasketaan lisäksi Helsingin kaupungin rakennusosakeyhtiön n:o 3 talossa toimivan kerhon menot, 49,507:35 markkaa, sekä samassa talossa sijaitsevan kunnallisen lastenseimen vuokramenot, 13,020 markkaa.

Tuloja, jotka oli arvioitu 2,958,000 markaksi, kertyi ¹⁾ 2,885,924:50 markkaa.

Kiinteistötoimiston kansanpuisto-osaston toimintakertomus v:lta 1933 sisälsi seuraavaa:

Kansanpuisto-osaston tehtäviin kuului kaupungin urheilupaikkain, leikkikenttään, uimalaitosten ja muiden ruumiillista kasvatusta varten perustettujen laitosten, kaupungin kansanpuistojen ja eläintarhan sekä siirtolapuutarhojen hallinto. Viime vuosina urheilu- ja ulkoiluharrastuksen suuresti lisääntyttyä on kiinnitetty entistä enemmän huomiota urheilu- ja leikkikenttiin, luistintratoihin, kelkkamäkiin, kansanpuistoihin j. n. e., mikä selviää lähemmin seuraavasta:

Urheilutoiminta. Luistintradat. Talvikausi 1932—33 oli hyvin epävakainen, joten luistintradat ja kelkkamäet avattiin varsinaisesti vasta tammi-kuun 15 p:nä. Kertomusvuonna siirryttiin kokonaan maaluistintratojen kannalle, joita jo aikaisemmin oli kokeiltu; m.m. Pallokenttä osakeyhtiö rakensi jo v. 1915—16 oman maaratansa alueensa n. s. ensimmäiselle ruohokentälle ja Helsingfors skridskoklubb v. 1930—31 Johanneksenkirjon kentälle. Talvella 1930—31 kaupunki rakensi omaan laskuunsa Vallilan maaluistintradan sekä kunnosti Käpylän urheilukentän ja Runeberginkadun leikkikentän luistintradat, jotka joutuivat kuitenkin talveksi Pallokenttä osakeyhtiön hoitoon. Vuosi 1933 oli lopullisesti maaluistintratojen käytäntöontovuosi. Helsingin luistelijat siirsivät luistintratansa Kaisaniemenlahdelta Kaisaniemen suurelle kentälle ja Työväen luistelijat samalta lahdelta Kallion urheilukentälle. Helsingfors skridskoklubb rakensi n. 50 vuotta Pohjoissatamassa toimineen meriluistintratansa sijalle toisen maaradan Kaisaniemen pienelle kentälle. Käpylän luistintrata joutui kaupungille, mutta Pallokenttä osakeyhtiö hoiti edelleen Runeberginkadun rataa, sitten kun kaupunki oli täysin kunnostanut radan pukusuojineen, sähkövaloineen sekä hankkinut tarpeelliset letkut ja työvälineet kunnossapittoa varten. Kertomusvuonna kaupungilla oli siis seuraavat luistintradat: kaupungin pääsymaksuttomat radat Käpylässä ja Vallilassa, Pallokenttä osakeyhtiön hoitamat radat Pallokentällä ja Runeberginkadun leikkikentällä, Helsingfors skridskoklubbin radat Johanneksenkirjon kentällä ja Kaisaniemen pikkukentällä, Helsingin luistelijain luistintrata eli Suomalainen luistintrata Kaisaniemessä ja Työväen luistintrata Kallion urheilukentällä. Vielä v. 1932 toiminut n. s. Spartanrata Merisatamassa lopetti toimintansa.

Kaikkilla radoilla koulujen luokkaluistelu oli maksuton, sitä paitsi annettiin koululaisille alennuskortteja, jotka oikeuttivat oppilaat saamaan alennuksella eri luistintratojen talvikausilippuja. Luokkaluistelua käytti hyväkseen yhteensä 2,449 luokkaa eli 70,233 oppilasta ²⁾.

Kelkka- ja hiihtomäet. Kelkkamäkiä oli kertomusvuonna kaikkiaan 19, joista suurimmat olivat vastakkaismäet Kaivopuistossa, Pallokentällä ja rautatien puoleisella Kaisaniemen rinteellä.

¹⁾ Tästä määrästä lyhennettiin v:n 1933 vuokrasaatavaa 61,634:25 markkaa ja edellisten vuosien vuokrasaatavaa 36,045 markkaa, yhteensä 97,679:25 markkaa; v:een 1934 siirrettiin 131,280 markkaa. — ²⁾ Ks. myös tämän kert. s. 184*.

Päähihtomäkenä oli edelleen Alppilan vanha mäki. Kertomusvuonna rakennettiin lisäksi kaksi pientä hiihtomäkeä, toinen Kallion urheilukentän viereiselle kalliolle ja toinen Meilahteen. Etenkin Kallion hiihtomäki oli hyvin suosittu.

Urheilukentät. Kesäinen urheilutoiminta vilkastui huomattavasti viime vuosina. Kertomusvuonna oli kaupungilla 6 urheilukenttää, nim. Eläintarhan, Kallion, Käpylän, Mustikkamaan ja Annalan kentät sekä puolivalmis Väinämöisenkadun kenttä. Näiden lisäksi oli 7 suurehkoa palloilukenttää: Haapaniemen, Hesperian, Kampin, Kaisaniemen (2 kenttää), Johanneksen kirkon ja Vallilan kentät sekä lisäksi Runeberginkadun koululaiskenttä. Sitä paitsi oli Pallokentän alueella 7 jalkapallokenttää. Leikkikenttiä oli kertomusvuonna n. 40, suuruudeltaan 300—3,000 m². Eniten käytettiin Eläintarhan urheilukenttää, jolla saattoi päivisin käydä 400—500 harjoittelijaa. Kentän välittömään läheisyyteen aitauksen ulkopuolelle järjestettiin erikoiset hyppy- ja heittoharjoittelupaikat, jotta vältettäisiin varsinaisen kentän ylikuormitusta. Kertomusvuonna hankittiin urheilukentälle uudet hyppytelineet, juoksuaidat y. m. s. sekä lämminvesisuihku, jota käytettiin ahkerasti. Kallion urheilukentällä saatiin aikaan huomattava parannus rakentamalla rautaverkkoaita kenttäalueen poikki pukusujan kohdalta Länt. Brahenkadulle yleisön kauttakulun estämiseksi. Kenttäalueella olevaa kaupungin aincata kahlaamoallasta lapset käyttivät ahkerasti. Kertomusvuonna pelattiin kentällä n. 200 jalkapallo-ottelua, Haapaniemen kentällä pelattiin n. 230 pesäpallo-ottelua ja Hesperian kentällä oli 91 maksullista ottelutalaisuutta, joista kertyi kaupungille tuloja 13,000 markkaa.

Kaikki suuret yleisurheilukilpailut pidettiin Eläintarhan urheilukentällä. Niitä oli kertomusvuonna kaikkiaan 28 ja maksavien katselijain lukumäärä 40,739. Sisäänpääsyituloja kertyi 522,195 markkaa ja kaupungille tullut puhdas netto teki 79,526:75 markkaa; 13 kilpailua tuotti tappiota 2,176 markkaa.

Kaisaniemen kolmea verkkopallokenttää käytettiin ahkerasti. Kaikkiaan pelattiin näillä kentillä verkkopalloa kertomusvuonna 2,432 tuntia, joista kaupungin bruttotulot olivat 36,611:05 markkaa.

Kertomusvuonna elokuun 20—26 p:n välisenä aikana oli harjoittelijain luku alla mainituilla urheilukentillä seuraava:

Urheilukenttä.	Sunnuntai.	Maanantai.	Tiistai.	Keskiviikko.	Torstai.	Perjantai.	Lauantai.	Keskim. päivää kohden.
M i e h i ä.								
Eläintarhan ..	435	460	541	410	518	280	408	436
Kallion	245	390	210	95	125	174	130	196
Haapaniemen ..	195	203	208	208	217	146	287	209
Annalan	77	58	79	88	22	73	28	61
Käpylän	51	59	30	92	26	81	40	54
<i>Yhteensä</i>	<i>1,003</i>	<i>1,170</i>	<i>1,068</i>	<i>893</i>	<i>908</i>	<i>754</i>	<i>893</i>	<i>956</i>
N a i s i ä.								
Eläintarhan ..	78	12	65	36	53	14	28	41
Kallion	120	20	48	40	8	82	—	45
Haapaniemen ..	25	65	49	40	53	73	68	53
Annalan	11	11	—	69	4	—	—	14
Käpylän	21	9	—	31	10	—	—	10
<i>Yhteensä</i>	<i>255</i>	<i>117</i>	<i>162</i>	<i>216</i>	<i>128</i>	<i>169</i>	<i>96</i>	<i>163</i>
Kaikkiaan	1,258	1,287	1,230	1,109	1,036	923	989	1,119

Käpylän raviradalla pidettiin kertomusvuonna kolme moottoripyöräkilpailua sekä yhdet ravikilpailut; ravikilpailujen yleisökannatus on kuitenkin vuosi vuodelta huonontunut.

Urheilukentät avattiin huhtikuun 14 p:nä ja suljettiin lokakuun 31 p:nä.

Uimalaitokset. Kaupungin omistamilla Humallahden, Ursinin, Mustikkamaan ja Seurasaaren uimalaitoksilla kävi kertomusvuonna uijia yhteensä n. 208,300 henkeä ¹⁾; uimakoulun oppilaita oli 1,623.

Kansanpuistot. Paitsi uimalaitoksia suosi yleisö suuresti kesäisin myöskin kansanpuistojen hiekkarantoja sekä yleensä ulkoilua kansanpuistoissa. Kertomusvuonna oli kaupungilla seuraavat kansanpuistot: Seurasaari, Mustasaari, Korkeasaari, Mustikkamaa, Pihlajasaari, Lauttasaari, Tuurholma, Varsasaari, Hietaranta ja Kivinokka. Yksinoikeus höyrypursiliikenteen harjoittamiseen kaupungin sekä Seurasaaren, Mustasaaren, Korkeasaaren ja Mustikkamaan välillä kuului yksityiselle yritykselle, jonka tästä kaupungille suorittaman korvauksen perusteet vaihtelivat eri vuosina. Sörnäisten rannasta välittivät liikennettä Mustikkamaalle myöskin moottoriveneet, joiden omistajien muodostama yhdistys kesästä 1932 alkaen maksoi kaupungille sopimuksenmukaista korvausta. Pihlajasaaren ja Lauttasaaren liikennettä välittivät kaupungin oma alus H 5 sekä yksityisten höyrylaivat ja moottoriveneet, joiden viimeksi mainittujen omistajat maksoivat kaupungille 10 % liikenteen bruttotuloista. Tuulisen ja koleaan sään johdosta ei kertomusvuonna käynyt kansanpuistojen hiekkarannoilla läheskään niin paljon yleisöä kuin edellisenä kesänä. Matkalippuja myytiin, meno- ja paluuliput erikseen laskettuina, kaikkiaan 804,512 nim. Seura- ja Mustasaareen yhteensä 30,075, Korkeasaareen 269,904, Mustikkamaalle 413,912 sekä Pihlaja- ja Lauttasaareen 90,621. Näistä luvuista päätellen käytti siis edellä mainittuihin kansanpuistoihin menneistä henkilöistä n. 400,000 säännöllistä laivaliikennettä. Kaikkiaan laskettiin näissä kansanpuistoissa käyneen n. 550,000 henkeä, joista loput tulivat veneillä tai kulkivat jalkaisin; esim. Seurasaaressa arveltiin tällä tavoin käyneen n. 70,000 henkeä. Linjalla Kyläsaari—Kivinokka ja Pitkäsillanranta—Tuurholma oli kesällä 1933 myös säännöllinen moottorivene liikenne, josta maksettiin kaupungille kertakaikkista veroa. Edellisellä linjalla kuljetettiin n. 15,000, jälkimmäisellä 5,000 matkustajaa. Varsasaareen välittivät liikennettä omaan laskuunsa yksityiset moottoriveneiden omistajat. Samoin kuin Seurasaareen tuli yleisö myöskin Tuurholmaan ja Kivinokkaan omilla veneillään ja maitse sekä Lauttasaareen lautalla. Kivinokassa ja Varsasaaressa yleisö sai leiriä pitkin kesää. Varsinkin Kivinokan leiri-elämän kasvu oli huomattava, keskikesällä siellä oli n. 400 telttaa, Varsasaaressa n. 250. Varsasaaressa kävi kertomusvuonna n. 10,000 henkeä. Hietarannassa, joka avattiin virallisesti yleisölle kesäkuun 5 p:nä kävi kesän kuluessa n. 350,000 henkeä. Näistä käytti pukusuojaa n. 52,000 henkeä eli huomattavasti vähemmän kuin edellisenä vuonna. Veden korkein lämpö määrä oli 21° C:sta; elokuun puoliväliin asti veden lämpö määrä pysytteli 17 asteen vaiheilla. Hietarannalla sattui kesän aikana vain yksi hukkumistapaus ja sitäkin epäiltiin itsemurhaksi. Rannan uimavartijat suorittivat 20 hengenpelastusta, joista muutamat vaativat tekohengityksenkin antamista. Korkeasaaren uudella uimarannalla kävi n. 3,000 henkeä.

Kaikkissa kansanpuistoissa suoritettiin vuoden kuluessa tavanmukaisia

¹⁾ Tarkemmat tiedot uimalaitoksilla kävijöistä, uimalaitosten vuokralleannosta y. m. käyvät ilmi urheilulautakunnan v:n 1933 vuosikertomuksesta, s. 183*.

rakennusten, laiturien ja teiden korjauksia. Uudisrakennuksista mainittakoon Mustikkamaan uusi, suuri käymälärakennus, Pihlajasaaren miesten pukusuojan laajennus ja uudet rantamajat. N. s. ruoanvastiketyöntekijät rakensivat Pihlajasaassa uudelleen tien laivarannasta ravintolaan. Hieta-rantaa siistittiin ja sen pukusuojaan tehtiin katonaulakot, joten pukusuojaan sopii nyt samalla kertaa yli 2,000 hengen vaattet. Lisäksi rakennettiin Hieta-rantaan betonikäytävät sekä puiset trallit pukusuojasta rannalle. Uima-paikkoihin hankittiin syvyysmerkkejä ja pelastusveneitä. Sitä paitsi oli kai-kissa kansanpuistoissa ensiapulaatikoita.

Korkeasaaren kasvihuoneessa ja lavoissa kasvatettuja kukantaimia käytettiin eri saarilla seuraavasti: Korkeasaassa 7,550, Pihlajasaassa 2,000, Seurasaassa 2,100, Mustikkamaalla 1,350, Mustasaassa 1,450, Tuur-holmassa 950, Palosaassa 1,000, Lauttasaassa 250, Kivinokassa 175 ja Varsasaassa 150 eli yhteensä n. 17,000 kappaletta.

Tanskalainen hiekanruiskutuslaiva hankki hiekkaa Korkeasaareen n. 4,500 m³, joten Korkeasaari sai uuden, kauniin hiekkarannan.

Hietarannassa uudelta hautausmaalta aitauksen alitse virranneen veden aiheuttamat vahingot korvasi tanskalainen laivayhtiö ajaen muurin alitse uimarannalle veden syövyttämiin kohtiin 130 autokuormallista hiekkaa.

Eläintarha. Korkeasaaren eläintarhan toiminnasta antoi eläintarhan valvoja seuraavat tiedot:

Henkilökunta. Paitsi eläintarhan valvojaa, joka kesäkuusta 1931 alkaen asui saarella, kuului eläintarhan henkilökuntaan rehimestari, 4 vakinaista ja 1 ylimääräinen eläintenhoitaja sekä lisäksi läpivuotisina tuntipalkkalaisina korjaustöiden tekijä ja siivoja. Korjaustöissä, jotka suoritettiin laitoksen laskuun, käytettiin sitä paitsi erilaista ammatti- ja hevostyövoimaa tarpeen mukaan. Eläintenhoitaja J. Bergströmin siirryttyä kertomusvuoden alussa muuanne palvelukseen, määrättiin hänen tilalleen vakinaiseksi eläintenhoitajaksi entinen ylim. hoitaja E. Kanerva ja hänen tilalleen tammikuun 15 p:nä ketunhoitaja E. Oksa.

Korjaus- ja uudistöistä mainittakoon seuraavat: laudoista rakennettu piisonitalli purettiin ja tarhan itäpäähän rakennettiin uusi 2-osastoinen talli pyöreistä hirsistä. Edellisenä kesänä isosta hirvitarhasta erotettuun alaosaan rakennettiin laudoista uusi talli. Kamelitarhan puuaita korvattiin rautaisella pitkittäistankoaidalla. Hopeakettuhäkki jaettiin väliseinällä kahteen osastoon. Fasaani- ja petolintuhäkistön väliselle aukiolle pystytettiin uusi patsas katoksineen ja pyöröhyllineen ketjuissa olevan marakatin näytteillä-pitoa varten. Joukko häkkeitä maalattiin tai siveltiin kivihiilitervalla. Uusia pesäkoppeja valmistettiin ja maapohja uusittiin useissa häkeissä ja aituuksissa.

Eläimistö. Vuoden lopussa oli eläintarhassa 129 eri lajia eläimiä, yhteensä 471 kappaletta, kuten alla olevasta yhdistelmästä ilmenee:

	Kpl.	Eri lajeja.
Imettäväisiä	218	54
Lintuja	231	70
Matelijoita	6	3
Kaloja	16	2
Yhteensä	471	129

Eräitä pikkueläimiä kuten valkeita hiiriä, pieniä akvaariokaloja ja mehiläisyhteiskuntaa ei ole otettu mukaan edellä oleviin lukuihin. Eläin-tarhan eläinten arvo arvioitiin vuoden lopussa 264,700 markaksi.

Ostamalla hankittiin 1 pari hopeakettuja kotimaasta, 1 pari amerikkalaisia mäyriä ja samoin 1 pari isokilju-, lyhytnokka- ja valkoposkiahnia Saksasta, 1 pari riikinkukkoja ja silkkikana kolmikko Ruotsista. Lahjaksi saatiin m. m. nuori urospuolinen hirvenvasikka, karakulpässi, vihertävä marakatti ja mehiläisyhteiskunta.

Kuoleman kautta menetettiin m. m. naaraskameli, edellä mainittu karakulpässi, muflonilammas, poro, kiljukotka, tuonenkurki, riikinkukko ja isokiljuhanhi. Yli-ikäisinä tai liikanaisina lopetettiin 1 makaki-apina, 3 poroa, 2 vanhaa urosmäyrää, 3 nuorta pesukarhua, 2 nuorta uroshopeakettua. Poistettujen eläinten arvo arvioitiin 55,240 markaksi.

Osanotto turkiseläinnäyttelyyn. Korkeasaaresta oli useita eläimiä näytteillä Suomen toisessa yleisessä turkiseläinnäyttelyssä, joka pidettiin Helsingissä joulukuun alussa.

Korkeasaaren opas laadittiin uudelleen kaksikielisenä. Oppaan myyntihinta oli 2 markkaa. Kiinteistölautakunta myönsi toimituskulujen peittämiseksi 1,000 markkaa.

Eläintarhan huvituksiin kuului entiseen tapaan lasten ajelut ja ratsastukset aaseilla sekä lisäksi ratsastukset kameleilla. Niistä koitui nettotuloja kertomusvuonna 8,411:75 markkaa. Myöhemmin suunniteltiin myöskin ajoporon hankkimista, mutta asia siirrettiin seuraavaan vuoteen.

Erinäisiä aloitteita. Vuoden kuluessa tehtiin esitys m. m. leijonasucjan rakentamisesta, johon laadittiin suunnitelma sekä 660,120 markan suuruinen summittainen kustannusarvio, mereen työntyvän uuden tarhan pystyttämistä vesipuhvelille sekä piisonilehmän hankkimisesta. Aloitteita ei kuitenkaan vielä kertomusvuonna lopullisesti ratkaistu.

Siirtolapuutarhat. Siirtolapuutarhoja oli kolme: Ruskeasuon, Kumpulan ja Vallilan siirtolapuutarhat. Näistä on vanhin Ruskeasuon siirtolapuutarha, joka perustettiin v. 1918. Sen viljelyspinta-ala on 4.5 ha, sisältäen 184 palstaa, joiden suuruus vaihteli 250:stä 500 m²:iin. Palstoista kuului 60 Svenska kvinnoförbundet nimiselle järjestölle, 58 Helsingfors svenska Marthaförening nimiselle yhdistykselle sekä 56 Ungdomsförbundet Fylgia nimiselle liitolle. Vuokran suuruus vaihteli 10:stä 30 penniin m²:ltä. Ruskeasuon siirtolapuutarhan viljelystaso on varsin korkea ja alueen yksityiset palstat kauniit ja hyvin hoidetut.

Kumpulan siirtolapuutarha perustettiin v. 1926. Sen pinta-ala on 12 ha, josta viljeltyä 7.5 ha. Viljelyspalstoja on 261 ja niiden pinta-ala vaihteli 250:stä 400 m²:iin. Palstoilla on 242 vahvistetun tyyppin mukaista majaa. Vuokran suuruus oli 75 penniä m²:ltä, jonka lisäksi tuli kastelukustannuksia 7—8 penniä palstaneliometriä kohden. Kumpulan siirtolapuutarhassa on yleinen viljelystaso kohonnut säännöllisesti.

Vallilan siirtolapuutarhan perustamistyöt aloitettiin v. 1931 ja se valmistui kahdessa osassa, jälkimmäinen eli eteläinen osa vasta v. 1933. Siirtolapuutarhan kokonaispinta-ala on 7 ha, josta viljeltyä 5.3 ha. Viljelyspalstoja on 168. Majatyyppi on suurempi kuin Kumpulassa. Vuokran suuruus oli 75 penniä m²:ltä, johon tuli lisäksi kastelukustannuksia 10—15 penniä palstaneliometriä kohden.

Puutarhoissa kesäisin tapahtuvan neuvontatyön ohella saivat palstojen viljelijät talvisinkin neuvoja havaintotuntien ja esitelmien muodossa. Havaintotunteja ja esitelmiä pidettiin joka toinen lauantai kotitalouslautakunnan huoneistossa.